

เหตุแห่งความสุขที่แท้จริง

ผู้ทำดียอมได้ดี ผู้ทำชั่วยอมได้ชั่ว

๐ สิ่งปรารถนาของมนุษย์

อันความสุขยอมเป็นที่ปรารถนาของคนทุกๆ คน และทุกๆ คนยอมเคยประสบความสุขมาแล้ว
ความสุขเป็นอย่างไร จึงเป็นที่รู้จักกันอยู่ ในเวลาที่กายและจิตใจอิ่มเอิบ สมบูรณ์ สบาย ก็กล่าวกันว่า
ว่าเป็นสุข ความสุขจึงเกิดขึ้นที่กายและใจนี้เอง

๐ ความสุขทางร่างกาย

สำหรับกายนั้น เพียงให้เครื่องอุปโภคบริโภคพอให้เป็นไปได้ก็นับว่าสบาย แม้กายสบายดังกล่าวมา
นี้ ถ้าจิตไม่สบาย กายก็พลอยชুবชืดเศร้าหมองด้วย

ส่วนกายเมื่อไม่สบายด้วยความเจ็บป่วย หรือด้วยความคับแค้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าจิตยังร่าเริง
สบายอยู่ ก็ไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นทุกข์เป็นร้อนเท่าใดนัก และความไม่สบายของกายก็อาจบรรเทาไปได้
เพราะเหตุนี้ความสุขจิตสุขใจนั้นแลเป็นสำคัญ

๐ ความสุขทางจิตใจ

อันความสุขทางจิตใจนี้ คิดๆ ดูก็เห็นว่าหาได้ไม่ยากอีก เพราะความสุขอยู่ที่จิตใจของตนเอง จัก
ต้องการให้จิตเป็นสุขเมื่อใดก็น่าจะได้ ใครๆ เมื่อคิดดูก็จักต้องยอมรับว่าน่าคิดเห็นอย่างนั้น แต่ก็
ต้องยอมจนอีกว่า สามัญชนทำไม่ได้เสมอไป เพราะยังต้องการเครื่องอุปกรณ์แห่งความสุข มีเงิน
ทอง เครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น

ถ้าเครื่องอุปกรณ์แห่งความสุขขาดไป หรือมีไม่เพียงพอ ก็ทำให้เป็นสุขไม่ได้ นี่เรียกว่ายังต้องปล่อย
ใจให้เป็นไปตามเหตุการณ์อยู่ ข้อนี้เป็นความจริง เพราะเหตุฉะนั้น ในที่นี้จึงประสงค์ความสุขที่มี
เครื่องแวดล้อม หรือที่เรียกว่า “สุขสมบัติ” อันเป็นความสุขขั้นสามัญชนทั่วไป

๐ ความสุขอยู่ที่ไหน ?

คิดดูเผินๆ ความสุขนี้น่าจะหาได้ไม่ยาก เพราะในโลกนี้มีเครื่องอุปกรณ์แห่งความสุขแวดล้อมอยู่โดยมาก หากสังเกตชีวิตของคนโดยมากที่กำลังดำเนินไปอยู่ จักรู้สึกว่าตรงกันข้ามกับที่คิดคาด ทั้งนี้มีไ้เพราะเครื่องแวดล้อมอุดหนุนความสุขในโลกนี้มีน้อยจนไม่เพียงพอ แต่เป็นเพราะผู้ขาดแคลนความสุขสมบัติไม่ทำเหตุอันเป็นศรีแห่งสุขสมบัติ จึงไม่ได้สุขสมบัติเป็นกรรมสิทธิ์ ส่วนผู้ที่ทำเหตุแห่งสุขสมบัติ ย่อมได้สุขสมบัติมาเป็นกรรมสิทธิ์ เพราะเหตุนี้ ผู้ปรารถนาสุขจึงสมควรจับเหตุให้ได้ก่อนว่า อะไรเป็นเหตุของความสุข และอะไรเป็นเหตุของความทุกข์

๑ เหตุแห่งความสุข และเหตุแห่งความทุกข์

บางคนอาจเห็นว่า เหตุของความสุขความทุกข์อยู่ภายนอก คือสุขเกิดจากสิ่งภายนอก มีเงินทอง ยศชื่อเสียง บ้านที่สวยงาม เป็นต้น ส่วนความทุกข์ก็เกิดจากสิ่งภายนอกนั้นเหมือนกัน บางคนอาจเห็นว่าความสุขความทุกข์เกิดจากเหตุภายใน

๑ เงื่อนไขของความสุข

สิ่งภายนอกโดยมากถ้าเป็นส่วนที่ดี มีเงินทอง ยศชื่อเสียง เป็นต้น ก็เป็นที่ปรารถนาตรงกันของคนเป็นอันมาก จึงต้องมีการแสวงหาแข่งขันกันโดยทางใดทางหนึ่ง เมื่อได้มาก็ให้เกิดความสุขเพราะสมปรารถนาบ้าง เพราะนำไปเลี้ยงชีพตน และผู้อื่นให้อิ่มหนำสำราญบ้าง สิ่งภายนอกย่อมอุดหนุนความสุขเช่นนี้

แต่สิ่งภายนอกเป็นของไม่ยั่งยืน แปรเปลี่ยนอยู่เสมอ ความสุขที่เกี่ยวข้องติดอยู่ก็ต้องแปรเปลี่ยนไป ความทุกข์จึงปรากฏขึ้นติดๆ กันไปทีเดียว ความสุขเช่นนี้เป็นความสุขที่ลอยไปลอยมา หรือเรียกว่าเป็นความสุขลู่ลี้ และในความแสวงหา ถ้าไม่ได้หรือได้สิ่งที่ไม่ชอบก็ให้เกิดความทุกข์ เพราะไม่สมปรารถนา